

תורה אור • פרשת נח • מאמר 2

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה...

אילו אדם היה נותן את כל הון ביתו

האהבה העליונה ביותר, "בכל מאדך", מבקשת את עצמותו ממש של ה', ולכן היא מבזה אפילו את חכמת התורה ואת גן עדן, שאינם אלא זיו שלו. אפשר להגיע לעצמות זו רק באמצעות קיום המצוות המעשיות, רצונו הפנימי של ה', המתלבש בדברים גשמיים ומתקיים "היום", כשהנשמה נמצאת בגוף.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likuteitorah.com/he/torah-ohr/noach/2/

הנקודה

האהבה העליונה ביותר, "בכל מאדך", מבקשת את עצמותו ממש של ה', ולכן היא מבזה אפילו את חכמת התורה ואת גן עדן, שאינם אלא זיו שלו. אפשר להגיע לעצמות זו רק באמצעות קיום המצוות המעשיות, רצונו הפנימי של ה', המתלבש בדברים גשמיים ומתקיים "היום", כשהנשמה נמצאת בגוף.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

בהמשך לביאורו של המאמר הקודם על הפסוק "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", פונה אדמו"ר הזקן לסיום הפסוק: "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, בוז יבוזו לו". "הון ביתו" הוא חכמת התורה, טעמי המצוות. היא נמשכת מחכמתו האלוקית של ה' ("עדן") כנהר אל "הגינה" — חמישים ושלוש הסדרות — וממנה נעשים גן עדן העליון וגן עדן התחתון. אולם החכמה התהויתה רק באמצעות צמצומים רבים ("איש", "איש מלחמה"), והיא אינה אלא זיו; לעומת עצמותו של ה' אין לה כל ערך. האהבה "בכל מאדך" מבקשת להיבלע "בגופא דמלכא", ולכן היא מבזה את כל ההון הזה. אבל המצוות המעשיות הן רצונו של ה', שלמעלה מן הטעם; כשם שרעיון עמוק אפשר להעביר רק ברמז, כך הן מתגלות רק כשהן מתלבשות בדברים גשמיים. לכן נאמר בקריאת שמע: "אשר אנכי מצוך היום" — עצמותו של ה' מושגת באמצעות מעשים, ורק כשהנשמה נמצאת בגוף. כך נעשית הנשמה, "אחות קטנה" ("אחות"), לאחת ("אחת") עם ה', והוא מחבק אותה מכל צד.

מבנה

1	האהבה שמים רבים אינם מכבים	¶1
דאגות הפרנסה ומחשבות בענייני העולם אינן יכולות לכבות את האהבה; באמצעותן מגיעים לאהבה "בכל מאדך".		
2	הון ביתו	¶2-3
חכמת התורה, טעמי המצוות, נמשכת מחכמה באמצעות צמצומים רבים אל גן עדן; אין היא אלא זיו של ה'.		
3	ביזוי הזיו	¶3-4
האהבה "בכל מאדך" מבקשת רק את עצמותו של ה', "גופא דמלכא", ולכן היא מבזה את גן עדן ואת הון החכמה.		
4	המצוות: רצון שלמעלה מן החכמה	¶4-5
המצוות המעשיות הן רצונו הפנימי של ה', שלמעלה מן הטעם; וכמו רעיון עמוק שמועבר רק ברמז, הן מתגלות רק בדברים גשמיים.		
5	"אשר אנכי מצוך היום"	¶6-7
האהבה שבקריאת שמע עולה להתאחד עם עצמותו של ה', שאפשר להגיע אליה רק בקיום המצוות, ורק "היום", כשהנשמה נמצאת בגוף.		
6	אחותנו הקטנה	¶8
אמירת דברי תורה נחשבת למעשה; באמצעות המצוות נעשית הנשמה "אחת" עם ה', והוא מחבק אותה מכל צד.		

הון ביתוהון ביתו

חכמת התורה: הביאורים והטעמים של המצוות, הנמשכים מחכמתו של ה'

בכל מאדך בכל מאדך

האהבה העליונה שבקריאת שמע, שלמעלה ממידתו של האדם: הרצון להידבק בעצמותו ממש של ה'.

להיכלע בגופא דמלכא לאשתאבא בגופא דמלכא

מטרת האהבה הזאת: התאחדות עם עצמותו של ה' עצמו, ולא רק עם אורו.

זיו והארהזיו והארה

אורו של ה' כפי שהוא מאיר כלפי חוץ. לעומת עצמותו, החכמה, חכמת התורה וגן עדן אינם אלא זיו זה.

מהותו ועצמותו מהותו ועצמותו

ה' עצמו, שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות.

פנימיות רצונופנימיות רצונו

שורש המצוות המעשיות, שלמעלה מן הטעם והחכמה; לכן הוא מתלבש במעשים גשמיים.

נעוץ תחלתן בסופןנעוץ תחלתן בסופן

השורש העליון ביותר מתגלה דווקא בדרגה הנמוכה ביותר, במעשה הגשמי.

קטע 1 • 11

האהבה שמים רבים אינם מכבים

1 אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו¹. כי הנה מבואר למעלה איך שמים רבים שהם טרדות הפרנסה.

”אילו ייתן איש את כל הון ביתו בעד אהבה, בוז יבוזו לו”. שכן הוסבר למעלה כיצד “מים רבים” הם טרדות הפרנסה.

המאמר פותח במחצית השנייה של פסוק משיר השירים, שמחציתו הראשונה (“מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה”) עמדה במרכז המאמר הקודם. שם פורשו “המים הרבים” כדאגות הפרנסה.

ונהרות שהם המחשבות בעניינים גשמיים שנקראו בשם נהרות דנידי ואזלי² משא”כ מים הם מכוונסים ועומדים וכל זה לא יוכלו לכבות את האהבה ואדרבה בהם וע”י דוקא תבא לבחי’ האהבה היותר גדולה היינו בחי’ בכל מאדך הנ”ל.

ו”נהרות” הם המחשבות בעניינים גשמיים, שנקראו “נהרות” מפני שהם נעים וזורמים, ואילו מים נאספים ועומדים. כל אלה אינם יכולים לכבות את האהבה; אדרבה, דווקא בתוכם ועל ידם מגיעים לבחינת האהבה הגדולה ביותר, היינו בחינת “בכל מאדך” שהוזכרה למעלה.

”הנהרות” הם זרם המחשבות בענייני העולם: כמו נהר, מחשבות כאלה נעות ללא הרף, ואילו “המים” — דאגות הפרנסה — עומדים במקום. כל אלה אינם מכבים את אהבת הנשמה לה; להפך, ההתגברות דווקא על הסחות הדעת האלה מביאה את האדם לאהבה הגבוהה ביותר, אהבת “בכל מאדך” שבקריאת שמע, אהבה החורגת ממידתו שלו.

קטע 2 • 21-3

הון ביתו

2 ולזה אומר אח”כ אם יתן איש את כל הון ביתו כו’. הון ביתו נקי חכמת התורה שהן פירוש וטעמי המצות שנמשך מבחי’ חכמתו ית’.

וזהו שנאמר לאחר מכן: “אילו ייתן איש את כל הון ביתו” וכו’. “הון ביתו” הוא חכמת התורה, כלומר פירושי המצוות וטעמיהן, הנמשכים מבחינת חכמתו ית’.

כעת אדמו”ר הזקן מפרש את המחצית השנייה של הפסוק: “הון ביתו” הוא חכמת התורה, כלומר פירושי המצוות והטעמים להן. חכמה זו נמשכת מחכמתו של הקב”ה עצמו.

וכמ"ש ונהר יוצא מעדן³ להשקות את הגן. כי מעדן שהוא בחי' חכמה שנקי' עדן⁴ יוצא נהר לשון המשכה להשקות את הגן שהם ג"ן סדרים דאורייתא שהם

כמו שנאמר: "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן". מעדן, שהיא בחינת חכמה ונקראת "עדן", יוצא נהר — לשון המשכה — "להשקות את הגן": אלה ג"ן סדרים של תורה, שהם

הפסוק מבראשית מתפרש כמפה של האופן שבו חכמת התורה נמשכת למטה: "עדן" הוא חכמה, ה"נהר" הוא המשכת החכמה, וה"גן" (גן, שמשפרו בגימטריה 53) מייצג את חמישים ושלוש פרשות התורה.

פירוש וטעמי המצות ונעשה מהם בחי' ג"ע עליון וג"ע תחתון עד שנשתלשל מטה מטה ששרשם מבחי' חכמתו ית' שנקי' ראשית ההשתלשלות ואינו ערוך כלל לגבי מהותו ועצמותו יתברך שהוא למעלה מההשתלשלות:⁵

פירושי המצוות וטעמיהן. מהם נעשות בחינות גן עדן העליון וגן עדן התחתון, עד שהדברים משתלשלים למטה מטה. שורשם מבחינת חכמתו ית', הנקראת ראשית ההשתלשלות, ואין לה שום ערך כלל לעומת מהותו ועצמותו ית', שלמעלה מההשתלשלות.

פירושי המצוות וטעמיהן יוצרים את גן עדן העליון ואת גן עדן התחתון, העולמות הרוחניים שבהם הנשמות נהנות מאור ה', וממשיכים ומשתלשלים מדרגה לדרגה. אך מכיוון ששורשם בחכמה, שהיא רק השלב הראשון בהשתלשלות, אין להם שום ערך לעומת עצמותו של הקב"ה, שלמעלה לגמרי מהשתלשלות.

קטע 3 • 311-4

ביזוי הזיו

3 וזהו אם יתן איש שהוא לשון גבורות⁶ וצמצומים כמ"ש (שמות טו) ה' איש מלחמה⁷ כו'

וזהו "אילו ייתן איש": "איש" מורה על גבורות וצמצומים, כמו שנאמר (שמות טו): "ה' איש מלחמה" וכו'.

המילה "איש" מתפרשת כמונח המורה על כוח וריסון אלוקיים, גבורות וצמצום, כמו בפסוק המכנה את ה' "איש מלחמה". לכן "אילו ייתן איש" רומז לצמצומים שמאת ה', היוצרים את "הון ביתו".

שכדי שיומשך מעצמותו ית' להתהוות בחי' חכמה שאינו אלא זיו והארה בלבד א"א להיות כ"א ע"י צמצומים וגבורות רבים.

כדי שתימשך מעצמותו ית' המשכה הדרושה להתהוות בחינת חכמה, שאינה אלא זיו והארה בלבד, הדבר אינו יכול להתרחש אלא על ידי צמצומים וגבורות רבים.

גם חכמה, מקור חכמת התורה, אינה אלא זיו המאיר מה', ולא עצמותו. ואף זיו זה יכול היה להתהוות רק באמצעות צמצומים וגבורות רבים. הדבר ממחיש עד כמה חכמת התורה רחוקה מן העצמות.

וזהו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה⁸ שהוא אהבת בכל מאדך המבואר למעלה שהוא לאשתאבא בגופא דמלכא.

וזהו "אילו ייתן איש את כל הון ביתו בעד אהבה": זו האהבה של "בכל מאדך" שהוסברה למעלה, שהיא להיות "לאשתאבא בגופא דמלכא" — להיכלל בגופו של המלך.

ה"אהבה" שבעבורה אדם מוכן לוותר על כל הונו היא אהבת "בכל מאדך" שתוארה קודם: הרצון להיכלל "בגופא דמלכא", בגופו של המלך, דימוי לעצמותו של הקב"ה עצמו ולא רק לאורו.

קטע 4 • 41-5

המצוות: רצון שלמעלה מן החכמה

4 וכמ"ש מי לי בשמים⁹ ועמך לא חפצתי כו' שלא יחפוץ לא בגי"ע כו' שהם אינם רק זיו והארה בלבד רק לאשתאבא בגופא דמלכא שהוא מהותו ועצמותו ית'.

כמו שנאמר: "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי" וכו' — שאינו חפץ בגן עדן וכו', שאינם אלא זיו והארה בלבד, אלא רק "לאשתאבא בגופא דמלכא", במהותו ועצמותו ית'.

דברי בעל התהילים, "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי", מבטאים אהבה שאינה חפצה בגן עדן או בשום שכל רוחני, שכן כל אלה אינם אלא זיו של הקב"ה, אלא רק בקב"ה עצמו, בעצמותו.

ואי לזאת בוז יבוזו לו הון ביתו הנ"ל שאינו אלא זיו והארה כו' וד"ל. אכן כ"ז הוא הפי' וטעמי המצות שהוא כח"י חכמת התורה שנמשך מחכמתו ית' כנ"ל.

ולכן "בוז יבוזו לו" — הון ביתו שהוזכר למעלה, שאינו אלא זיו והארה וכו'; והדברים מובנים. אולם כל זה אמור בפירושי המצוות ובטעמיהן, שהם בחינת חכמת התורה הנמשכת מחכמתו ית', כנזכר למעלה.

לכן אוהב כזה מבזה את "הון ביתו". אך אדמו"ר הזקן מוסיף הסתייגות: הדברים אמורים בטעמי המצוות ובפירושיהן, בחכמת התורה השכלית הנמשכת מחכמתו של הקב"ה.

אבל גופי המצוות מעשיות כמו תפילין וסוכה ומצות צדקה שנא' (ישע"י לב) והי' מעשה הצדקה¹⁰ וכדומה שהן הם רצונו ית' שלמעלה מהטעם והדעת הנמשך בבחי' חכמה.

אבל גופי המצוות המעשיות, כגון תפילין, סוכה ומצוות צדקה, שעליה נאמר (ישע"י לב): "והיה מעשה הצדקה", וכיוצא באלה — הן רצונו ית', שלמעלה מהטעם והדעת הנמשכים בבחינת חכמה.

המצוות עצמן, המעשים בפועל כגון תפילין, סוכה ונתינת צדקה, שונות: הן רצונו של הקב"ה, שלמעלה מטעם ומשכל, שכן השכל שייך לבחינת חכמה, ואילו הרצון שלמעלה ממנה.

ולהיות ששרשי גבוה מאד ממדרגת התורה כו' ע"כ נתלבשו בדברים גשמיים דוקא שא"א לבא לבחי' השגה כו'.

ומכיוון ששורשן גבוה מאוד ממדרגת התורה וכו', לכן הן התלבשו דווקא בדברים גשמיים, שאי אפשר להגיע באמצעותם לבחינת השגה וכו'.

מכיוון ששורש המצוות גבוה כל כך, אפילו מעל חכמת התורה, אי אפשר לתפוס אותן בהשגה; לכן הן התלבשו דווקא בחפצים ובמעשים גשמיים.

5 וכמו שאמרו ז"ל לחכימא ברמיזא^{11, 12, 13, 14, 15, 16} שדבר העמוק מאד א"א לגלותו בדבור כ"א ברמיזא שמראה לו באצבע כו'.

כמו שאמרו חז"ל: "לחכימא ברמיזא" — דבר עמוק מאוד אי אפשר לגלות בדיבור, אלא רק ברמז, שמראים לו באצבע וכו'.

מאמר חז"ל "לחכימא ברמיזא" ממחיש את הרעיון: רעיון עמוק מכדי שאפשר יהיה לבטאו במילים אינו יכול להיאמר במפורש; אפשר רק להצביע עליו, כביכול, באצבע.

כמו"כ מצות מעשיות מפני ששרשם מאד נעלה שהן פנימיות רצונו ית' כביכול שלמעלה מהשגה. לזאת א"א לבא לידי גילוי למטה כ"א בהתלבשותם בדברי גשמיים דוקא כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא.

כך גם המצוות המעשיות: מכיוון ששורשן נעלה מאוד, והן כביכול פנימיות רצונו ית', שלמעלה מהשגה, אינן יכולות להתגלות למטה אלא בהתלבשות דווקא בדברים גשמיים, כי "נעוץ תחילתן בסופן" דווקא.

המצוות המעשיות דומות לאותו רמז: שורשן בפנימיות רצונו של הקב"ה, עמוק מכדי שאפשר יהיה להשיגו, ולכן הוא יכול להתגלות למטה רק כשהוא מתלבש בדברים גשמיים. "נעוץ תחילתן בסופן": השורש הנעלה ביותר מתגלה דווקא בדרגה הנמוכה והגשמית ביותר.

קטע 5 • 61-7

"אשר אנכי מצוך היום"

6 וזהו והיו הדברים¹⁷ האלה אשר אנכי מצוך היום כו'. כי הנה כל פי ק"ש שמע ישראל הוא רק התבוננות מבחי' שמותיו כו'.

וזהו "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום" וכו'. שהרי כל פרשת קריאת שמע, "שמע ישראל", אינה אלא התבוננות בבחינת שמותיו וכו'.

אדמו"ר הזקן עובר לקריאת שמע. תחילתה, "שמע ישראל", היא התבוננות בשמותיו של הקב"ה, כלומר בדרכים שבהן הוא מתגלה; את "אשר אנכי מצוך היום" הוא יפרש בפסקה הבאה.

ועי"ז ואהבת בכל לבבך כו' עד שיגיע לבחי' אהבת בכל מאדך הנ"ל שהוא ליכלל ולדבקה בו במהותו ועצמותו ית' ממש.

ועל ידי כך באים ל"ואהבת בכל לבבך" וכו', עד שמגיעים לבחינת האהבה של "בכל מאדך" שהזכרה למעלה, שהיא להיכלל ולהידבק בו, במהותו ועצמותו ית' ממש.

ההתבוננות הזאת מביאה ל"ואהבת בכל לבבך", ובהמשך גם לאהבה של "בכל מאדך" — הרצון להיכלל בעצמותו של הקב"ה ולהידבק בו, ולא רק באורו הגלוי.

7 וא"א זאת כ"א ע"י קיום מצותיו ית' דוקא שהן פנימיות רצונו ית' ונעוץ סופן בתחלתן

ואי אפשר להגיע לכך אלא דווקא באמצעות קיום מצותיו ית', שהן פנימיות רצונו ית', ו"נעוץ סופן בתחלתן".

האיחוד עם עצמותו של ה', שאליו שואפת האהבה "בכל מאדך", אינו מושג באמצעות אהבה או הכנה בלבד, אלא רק על ידי קיום המצוות בפועל, שהן רצונו הפנימי ביותר של ה'. "נעוץ סופן בתחלתן": המעשה הגשמי קשור לשורשו העליון ביותר.

וזהו אשר אנכי¹⁸ מי שאנכי²⁰ שהוא מהותו ועצמותו ממש ולא בכחי אור וזיו בלבד מצוץ ע"י קיום מצות מעשיות דוקא כנ"ל.

וזהו [פירוש] "אשר אנכי": מי שהוא "אנכי", היינו עצמותו ומהותו ממש, ולא רק בחינת אור וזיו, "מצוץ" — באמצעות קיום המצוות המעשיות דווקא, כנזכר לעיל.

המילה "אנכי" שבפסוק "אשר אנכי מצוץ" מתייחסת לעצמותו של ה', ל"מי שאנכי", ולא לאור או לזיו כלשהו ממנו; עצמות זו היא המצווה, ואלה מגיעים באמצעות קיום המצוות המעשיות.

היום כו' שהיום דוקא שהנשמה מלובשת בתוך הגוף משא"כ קודם התלבשותה בגוף היתה רק נהנית מזיו השכינה כו'.

"היום" וכו': דווקא "היום", כשהנשמה מלובשת בתוך הגוף; ואילו קודם שהתלבשה בגוף, נהנתה רק מזיו השכינה וכו'.

"היום" פירושו עכשיו, כשהנשמה נמצאת בגוף. לפני שנכנסה לגוף, הנשמה נהנתה רק מזיו השכינה; רק בגוף, באמצעות קיום המצוות הגשמיות, היא יכולה להגיע לעצמותו של ה' ממש.

קטע 6 • 81

אחותנו הקטנה

8 וזהו ודברת בם שהוא מצות הדבור של התורה. וכמ"ש והגית בו²¹ כו'. ועקימת שפתיו²² הוי מעשה כו'.

וזהו [פירוש] "ודברת בם" — מצוות הדיבור בדברי תורה. וכמו שכתוב "והגית בו" וכו'. ועקימת שפתיו נחשבת מעשה וכו'.

"ודברת בם" היא המצווה לומר דברי תורה בקול. הכלל התלמודי שתנועת השפתיים נחשבת מעשה מלמד שדיבור בדברי תורה הוא עצמו מעין מעשה, ולכן יש בו מכווחה של המצוות המעשיות.

וזהו אחות לנו קטנה שנעשה בחיי אחות והוא לשון אחת שמתאחדת בתכלית עם מהותו ועצמותו ית' כביכול ממש ע"י קיום המצות מעשיות כנ"ל.

וזהו [פירוש] "אחות לנו קטנה": שהיא נעשית בבחינת "אחות", מלשון "אחת", ומתאחדת בתכלית עם עצמותו ומהותו ית' ממש, כביכול, באמצעות קיום המצוות המעשיות, כנזכר לעיל.

הפסוק "אחות לנו קטנה" נדרש באמצעות משחק מילים: "אחות" קשורה ל"אחת". באמצעות המצוות המעשיות הנשמה נעשית אחת לגמרי עם עצמותו של ה'.

וכמ"ש וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו מכל צדדיו כו' וזהו מה נעשה לאחותינו ביום שידוכר בה וד"ל:

וכמו שכתוב "וימינו תחבקני", כאדם המחבק את חברו מכל צדדיו וכו'. וזהו [פירוש] "מה נעשה לאחותינו ביום שידוכר בה"; וד"ל.

הדימוי של ימינו של ה' המחבק את הנשמה, כאדם המחבק חבר מכל צדדיו, מתאר את האיחוד המוחלט הזה. "מה נעשה לאחותינו ביום שידוכר בה" נשאר כרמז שהקורא מוזמן לעמוד על משמעותו.

בעבודה

דאגות הפרנסה ומבול של מחשבות בענייני העולם אינם צריכים לייאש את האדם: ההתגברות עליהם היא הדרך להגיע לאהבה "בכל מאדך". אהבה זו אינה מבקשת שכר, גן עדן או אפילו הבנה לשם עצמה, אלא את ה' עצמו; היא מתממשת בקיום בפועל של המצוות — תפילין, סוכה וצדקה — ובאמירת דברי תורה, עכשיו, כשהנשמה נמצאת בגוף.

שאלות לשיחה

1. מדוע אהבה המבקשת את עצמותו של ה' "מבזה" אפילו את חכמת התורה ואת גן עדן?
2. כיצד המילה "איש", כמו בביטוי "איש מלחמה", מראה שהחכמה רחוקה מעצמותו של ה'?
3. מדוע רצונו הפנימי ביותר של ה' צריך להתלבש בדברים גשמיים? כיצד המשל "למשכיל" — רמז עוזר להסביר זאת?
4. מה מוסיפה המילה "היום" ל"אשר אנכי מצוך", ומדוע יכולה הנשמה שבגוף להגיע למה שלא יכלה להגיע אליו לפני ירידתה?
5. אמירת דברי תורה נחשבת למעשה. מה הדבר מלמד על מקומו של לימוד התורה בין המצוות המעשיות?

הערות

פסוקה 1

- 1 הפסוק אומר: "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה; אילו ייתן איש את כל הון ביתו בעד אהבה, בוז יבזו לו". אדמו"ר הזקן ממשיך את פירוש הפסוק מן המאמר הקודם, וכעת עובר למחציתו השנייה.

Song of Songs 8:7 ח"י: שיר השירים

מִים רַבִּים לֹא יִכְלֹוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאֱהָבָה וְנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹנוֹ בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבֹזוּ לוֹ:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

2 שו"ה המחשבות — דניידי ואולי

תורה חיים הוא ביאור מורחב של אדמו"ר האמצעי למאמרים על בראשית ושמות; ההערה מפנה לדיונו בפרשת נח ב"נהרות" כמחשבות "נעות וזורמות", שהוא מקביל ומרחיב את ההסבר לשורה זו.

הערת קה"ת

ראה תו"ח נח סב, ב.

פסוקה 2

3 ונהר יוצא מעדן

הפסוק מתאר נהר היוצא מעדן להשקות את הגן. אדמו"ר הזקן מפרש את עדן כחכמה, את הנהר כהמשכת החכמה, ואת הגן (גן = 53) כגין סדרים של תורה.

Genesis 2:10 ח"י: בראשית

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, י.

4 שהוא בחי חכמה שנק' עדן

שם מסביר אדמו"ר הזקן שחכמה נקראת "עדן" מפני שהיא מקבלת מן התענוג העליון, ומעדן מגיע השפע אל ה"גן" — גן עדן העליון וגן עדן התחתון, שבו הנשמות נהנות מזיו השכינה. הוא מוסיף ששעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה יפה מכל חיי העולם הבא, מפני שעל ידי המצוות ממשיכים את עצמות התענוג העליון, שלמעלה מחכמה; זהו הניגוד שעליו בונה המאמר הזה.

הערת קה"ת

ראה לקמן ע, ב, קז, ד.

- 5 המחצית השנייה של הפסוק, "אילו ייתן איש את כל הון ביתו בעד אהבה", שאותה מפרש כעת אדמו"ר הזקן.

Song of Songs 8:7 ח"י: שיר השירים

מִים רַבִּים לֹא יִכְלֹוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאֱהָבָה וְנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹנוֹ בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבֹזוּ לוֹ:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house

for love, He would utterly be contemned.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 3

6 וזהו אם יתן איש שהוא לשון גבורות

הקטע מבחין בין שלוש האהבות שבקריאת שמע: "בכל לבבך" היא כמיהת הנשמה ל"חצרות ה'"; "בכל נפשך" היא התקשרות השכל והרגשות לתורה, למצוות ולתפילה, היכלו של המלך; ו"בכל מאדך" היא מסירות נפש ורצון שכלב שלמעלה מהשכל. הוא מרחיב את ביאור האהבה של "בכל מאדך", שאותה מעמידה הפסוקה הזאת למעלה מחכמת התורה.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת ראה לא, ד.

- 7 בשירת הים מכונה ה' "איש מלחמה". אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי להראות ש"איש" מורה על כוח וריסון — גבורות, הכוח המצמצם את האור האלוהי.

שמות ט"ו:3: Exodus 15:3

Havayah אִישׁ מִלְחָמָה Havayah שְׁמוֹ:

The L-RD is a man of war, The L-RD is His name.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה

כעת הפסוק נקרא בשלמותו: הנשמה, באהבת "בכל מאדך", מוכנה לתת את כל ה"הון" — החכמה שנוצרה באמצעות צמצומים — בעד הקב"ה עצמו.

Song of Songs 8:7 ח"י: שיר השירים

מִים רַבִּים לֹא יִכְלֹוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאֱהָבָה וְנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹנוֹ בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבֹזוּ לוֹ:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 4

9 מי לי בשמים

"מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כנשמה שאינה רוצה בשכר העולם הבא או בשום דבר אחר, אלא בקב"ה עצמו בלבד.

Psalms 73:25 ח"י: תהילים

מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא־חָפְצָתִי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עג, כה.

- 10 "והיה מעשה הצדקה שלום". הפסוק מובא כדי להראות שהצדקה נקראת "מעשה", כדוגמה למצוות מעשיות שהן רצונו של הקב"ה.

Isaiah 32:17 ח"י: ישעיהו

וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְדָּקָה שְׁלוֹם וְעִבְדֵי הַשְּׁקֵט וְכֹטֵחַ עַד־עוֹלָם:

And the work of righteousness shall be peace; And the effect of righteousness quietness and confidence for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 5

11 לחכימא ברמיזא

אחד המקומות שמציינים בהערות קה"ת למאמר "לחכימא ברמיזא". אדמו"ר הזקן משתמש בו כדי לתאר אמת עמוקה מכדי שאפשר יהיה לבטאה במילים.

Zohar I, 26b כו, בח"א

תקוני תיקון יח 11-12:36a · Tikkunei Zohar, Tikkun 18

ולחכימא ברמיזא. הא אלן נפקין הא אחרנין דפקין לפתחא מסטי דקשת דאיהו אוף הכי אות ברית. דאתמ' ביה כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מרא' הגנה סביב הוא מראה דמות כבוד יי' וארא' ואפל על פני ואשמע קול מדבר. ואמאי הוא נפיל על אנפוי בגין דאסיר לאסתכלא בקשת.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

זח"א כו, ב. ח"ג רכט, ב. רפ, ב. ת"ז תי' יח (לו, א), תי' סט (קז, ב) קטז, א. מדרש משלי כב.

12 לחכימא ברמיזא

מקום נוסף בוזהר, המובא בהערות קה"ת, שבו מופיע המאמר "לחכימא ברמיזא".

ספר הוזהר, כי תצא י"ח:פ"ח-כ"ז צ"ח 18:88-20:98 · Zohar, Ki Teitzei

13 לחכימא ברמיזא

מובא בהערות קה"ת (תיקון יח) כמקום שבו מופיע המאמר "לחכימא ברמיזא".

תקוני הוזהר ל"ו א:י"א-י"ב 36a:11-12 · Tikkunei Zohar

ולחכימא ברמיזא. הא אלן נפקין הא אחרנין דפקין לפתחא מסטי דקשת דאיהו אוף הכי אות ברית. דאתמ' ביה כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מרא' הגנה סביב הוא מראה דמות כבוד יי' וארא' ואפל על פני ואשמע קול מדבר. ואמאי הוא נפיל על אנפוי בגין דאסיר לאסתכלא בקשת.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

14 לחכימא ברמיזא

מובא בהערות קה"ת (תיקון סט) כמקום שבו מופיע המאמר "לחכימא ברמיזא".

תקוני הוזהר ק"ו ב:ד' 107b:4 · Tikkunei Zohar

ולזמנין דיי' פורקנא, אתמר לגבי ו' דאיהו דרגא דמשה, מוליה לימין משה (ישעיה סג יב), לסמךא ה' דיליה בימינא, ודא איהו תי' יהוה שכיני עד הבקר, בקר דאברהם, י' אזיל לשמאלא וזקיף לה' דיליה, ודא איהו קרבן עולה ויורד, ורזא דמלה, יעקב בהאי אתר שפל את ידיו, ולחכימא ברמיזא.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

15 לחכימא ברמיזא

מובא בהערות קה"ת כמקום נוסף שבו מופיע המאמר "לחכימא ברמיזא".

תקוני הוזהר קט"ז א:ג' 116a:3-4 · Tikkunei Zohar

... למכרי אינני ועשנין, ואינון אתבריאו, אכל בורא ע'למין ברא ולי' עליה מאן דברא לקה ולחפימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלגא יתיר. אמר רבי אלעזר מהכא משמע דאית בורא בשותפו דאתנון, כגון ב' מן בראשית דאיהי אימא, ר' מן ראשית דאיהי חכמה, ו' מן בורא דאיהו עמודא דאמצעי'תא, א' מן בראשית דאיהו כתר, ש"ת, שית ספירן, הא קלהו עשר, אם חסר חד לא אשתלים בריאה, אכל עלת על כל העלות איהו ברא כלא בלא שותפו כלל.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

16 לחכימא ברמיזא

מובא בהערות קה"ת כמקור מדרשי למאמר "לחכימא ברמיזא".

מדרש משלי כ"ב 22 · Midrash Mishlei

פסוק 6

17 והיו הדברים

"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". זהו הפסוק הבא לאחר הציווי לאהוב את הקב"ה בקריאת שמע; אדמו"ר הזקן מפרש אותו כדרך למימוש האהבה.

דברים ו':6 · Deuteronomy

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל-לִבְּכָהּ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ו.

פסוק 7

18 וא"א זאת כ"א ע"י קיום מצותיו . . אשר אנכי

ההערה אומרת שהנקודה הזאת — שהאהבה "בכל מאדך" מתממשת רק באמצעות קיום המצוות, כפי שרומז הפסוק "אשר אנכי מצוך" — מוסברת בהרחבה במאמר מאוחר זה.

הערת קה"ת

נתבאר בד"ה והיה ברכה תרל"ט.

19 אשר אנכי

אדמו"ר הזקן מפרש את המילה "אנכי" שבפסוק כעצמותו ממש של ה', המצווה באמצעות המצוות.

דברים ו':6 · Deuteronomy

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל-לִבְּכָהּ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 אשר אנכי מי שאנכי

במאמר הראשון בתורה אור מפרשים את אותו פסוק: "אשר אנכי, מי שאנכי, מצוך", ואומרים שעל ידו באות התגלות האלוהות והתהוות התורה, שקדמה לעולם. הדברים מאשרים ש"אנכי" כאן פירושו עצמותו של ה' ממש.

הערת קה"ת

ראה לעיל א, א במ"מ.

פסקה 8

21

והגית בו

"לא ימוש ספר התורה הזה מפיו והגית בו יומם ולילה". הפסוק מובא כמקור למצוות אמירת דברי תורה.

יהושע א:ח:Joshua 1:8

לֹא־יִמּוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכְּתוּב בוּ כִּי־אֶזְרָא תֵצֵא־תִדְרֹכֶךָ וְאִזְ תִּשְׁכִּיל:

This book of the law shall not depart out of thy mouth, but thou shalt meditate therein day and night, that thou mayest observe to do according to all that is written therein; for then thou shalt make thy ways prosperous, and then thou shalt have good success.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יהושע א, ח.

22

עקימת שפתיו הוי מעשה

התלמוד קובע שתנועת הפה נחשבת מעשה. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שדיבור בדברי תורה הוא סוג של מעשה.

בבא מציעא צ"ב:י"ג-י"ד Bava Metzia 90b:13-14

איתמר: חסמיה בקול והנהיגה בקול? רבי יוחנן אמר: חייב, ריש לקיש אמר: פטור. רבי יוחנן אמר: חייב, עקימת פיו הויא מעשה. ריש לקיש אמר: פטור, קלא לא הוי מעשה. איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש:

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

סנהדרין ס"ה א:י"ב-י"א Sanhedrin 65a:10-12

מגדף, מאי מעשה איכא? עקימת שפתיו הוי מעשה. בעל אוכ, מאי מעשה איכא? הקשת זרועותיו הוי מעשה. ואפילו לרבנן? והתנא: אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה, כגון זיבוח, קיטור, וניסוך, והשתחוואה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ב"מ צ, ב סנהדרין סה, א. וראה לקו"ת שמע"צ פד, ג.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

ליקוטי תורה, תרגום: CC BY 4.0. ביאורים והערות המקורות: CC BY-NC 4.0. likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של

דרך Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch) בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/noach/2/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק